

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1067/08

בפני: כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופט ח' מלצר

העותרים: 1. עמותת "נוער כהלכה"
2. יואב ללום

נגד

המשיבים: 1. משרד החינוך
2. מועצה מקומית עמנואל
3. מרכז החינוך העצמאי
4. הורים לפי רשימה בנספח א' (הרשימה חסויה)
5. מורות לפי רשימה בנספח ב' (הרשימה חסויה)

בקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט

בשם העותרים: עו"ד אביעד הכהן; עו"ד אברהם ישעיהו

בשם המשיב 1: עו"ד שוש שמואלי

בשם המשיבה 2: עו"ד רותם ארביב

בשם המשיב 3: עו"ד אריה הולצר

בשם ההורים: עו"ד מרדכי גרין

בשם המורות: עו"ד יוסי צור

החלטה

1. החלטתנו זו משלימה את הדיון בהליכים לפי פקודת בזיון בית משפט (להלן: פקודת הבזיון), שיזמו העותרים נוכח אי-קיום פסק דיננו מתאריך 6.8.2009 (להלן: פסק הדין).

2. כאמור בהחלטותינו מתאריך 17.5.2010 ומתאריך 15.6.2010, פסק הדין הופר במועדים שונים על-ידי: המשיב 3, המשיבים 4 – הם הורי התלמידות שלמדו במגמה

"החסידי" בבית הספר "בית יעקב" שביישוב עמנואל (להלן: בית ה-19), והמשיבות 5 – הן מורות בית הספר. הללו פעלו באופן שהמשיך את ההפליה הפסולה בין תלמידות בית הספר, עליה עמדנו בפסק הדין. נוכח האמור מצאנו כי יש להטיל עיצומים על מי שלא חדלו מההפרות – בהתאם לפקודת הביזיון, ששיאם היה בהשתתפות מאסר על ההורים המפרים, כאמור בהחלטתנו מתאריך 15.6.2010. בתאריך 27.6.2010 הודיע בא-כוח ההורים כי מאמצים, שאליהם נרתמו מר"ן הרב עובדיה יוסף שליט"א והאדמו"ר מסלונים שליט"א, הביאו למציאת פתרון עד לתום שנת הלימודים תש"ע, פתרון אשר בא-ת-כח המדינה הצהירה כי שולחיה ראו בו משום קיום של פסק הדין, וזאת לאחר שאמצעי האכיפה שננקטו השיגו את מטרתם. בד בבד נמסרה לנו גם התחייבות של מורות בית הספר לקיים את פסק הדין. בעקבות ההתפתחות הנ"ל הורינו בתאריך 27.6.2010 על הפסקת העיצומים כנגד ההורים, והורינו למדינה ולמשיב 3 להודיע עד לתאריך 25.8.2010 האם צלחו מאמצי הפיוס שכוונתם היתה "להביא לאחדות ואהבת ישראל בין כל תושבי עמנואל", לרבות ביחס ללימודים הצפויים בשנת תשע"א ואילך.

3. בהודעתו של משרד החינוך מתאריך 25.8.2010 הוא עדכן כי החליט להיעתר לבקשה של קבוצת הורים מן "המגמה החסידי" בבית הספר – לאשר להם פתיחת מוסד פטור ללא תקצוב מדינה, מכח סעיף 5 לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 החל משנת הלימודים תשע"א (להלן: המוסד הפטור), כאשר במקביל יימשכו הלימודים בבית הספר הקיים לתלמידות שנשארו בו. בעת בחינת הבקשה להקמת המוסד הפטור, כך נטען, ניתן משקל לרצונם של ההורים מבקשי הבקשה לחנך את בנותיהם במסגרת חינוכית קהילתית דתית חסידי, בעלת הנהגה רוחנית אחרת ומאפיינים ייחודיים ומחמירים מן הנהוג בבית הספר הקיים. משרד החינוך הדגיש כי איסור ההפליה, העומד במרכז פסק הדין, יחול גם על המוסד הפטור, ובפרט ייאסר קיומם של המאפיינים המפלים שנזכרו בפסק הדין. משרד החינוך הזכיר בהקשר זה את העיקרון, המקובל עליו, שלפיו האיסור להפלות תלמידים חל אף על מוסדות פטור בין מכח עקרון השוויון הכללי, בין מכוח סעיף 5 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן: חוק זכויות התלמיד). עוד הוסיף משרד החינוך כי המוסד הפטור שיוקם – לא יתקצב על ידי המדינה בשנת הלימודים תשע"א, אף שאין בכך כדי לשלול את האפשרות לבחון בקשות של מקימי המוסד, אם יוגשו, לתקצובו של המוסד הפטור בשנות הלימודים הבאות. כן הטעים משרד החינוך כי הסכמתו להקמת המוסד הפטור באה רק לאחר שהובטח כי בית הספר הקיים ימשיך לפעול, זאת על מנת לתת מענה לתלמידות שיבקשו להמשיך וללמוד בו. בסיום הודעתו הדגיש משרד החינוך כי פיקוחו על מוסדות החינוך ביישוב עמנואל יימשך גם בעתיד.

4. מרכז החינוך העצמאי, הוא המשיב 3, הודיע, בהמשך להודעת משרד החינוך, כי הוא ממשיך לקיים את בית הספר, נשוא העתירה, ופתח את שנת הלימודים תשע"א עבור התלמידות המעוניינות להמשיך וללמוד בו. כן ציין משיב 3 כי אין הוא צד רלבנטי להודעת משרד החינוך לעניין אישור פתיחת המוסד הפטור, או תקצובו.

5. בעקבות הודעותיהם של משרד החינוך ומרכז החינוך העצמאי איפשרנו לשאר הצדדים להגיב על הדברים.

6. העותרים ציינו בתגובתם כי אין הם צד בהליך הקמתו של המוסד הפטור, שכן שיקול הדעת בעניין זה מסור, ככלל, למשרד החינוך. עם זאת הם הביעו דעתם כי נראה שיש פסול בשיקולי משרד החינוך לאשר את הקמת המוסד הפטור במקרה דנן. העותרים הדגישו כי אין הם מוצאים בהודעת משרד החינוך כל נימוק שיצדיק פתיחת מוסד פטור למספר מועט במיוחד של תלמידות – 91 במספר, בשמונה כיתות (מכיתה א' ועד ח'). לסברת העותרים הקמת המוסד הפטור עלולה רק לקדם את הבדלנות, להנציח את ההפליה ביישוב וליצור "גטאות עדתיים", על פי הגדרתם. העותרים אף התריעו ומסרו כי, למיטב ידיעתם, המוסד הפטור צפוי – בניגוד למוצהר – לזכות בתקצוב כבר בשנת הלימודים תשע"א (בדרך של שימוש בתשתיות ובכספי ציבור של המועצה המקומית), וכך אף בשנים שלאחר מכן, חרף היותו, לכאורה, מוסד פטור, שאיננו אמור להיתמך, ככזה, בכספי רשויות. עוד העירו העותרים כי בהודעת משרד החינוך לא היתה התייחסות לשאלת גביית הקנסות שהושטו על המפרים במסגרת הליכי הביזיון.

7. המועצה המקומית עמנואל, היא המשיבה 2, בירכה בתגובתה על פתיחתו של המוסד הפטור. היא ראתה להוסיף כי אף שבית הספר החדש אושר כמוסד פטור בלתי מתוקצב, אין בכך, לסברתה, כדי לשלול את סמכותה לבחון בקשות שיוגשו מטעם בית ספר זה לקבלת "תמיכה ו/או הקצאת מקרקעין" בהתאם לחוזרי מנכ"ל שונים של משרד הפנים. המועצה המקומית הוסיפה "למען ההגינות" כי בכוונתה אף לבחון בקשות כאלה בימים הקרובים ומסרה כי המוסד הפטור יפעל במבנה שהבעלות עליו שנויה במחלוקת, אך הוא מצוי בחזקתו ובשימושו של המשיב 3 מזה שנים רבות.

8. הורי התלמידות של המגמה החסידית הביעו בתגובתם פליאה על עמדת העותרים ומסרו כי ככל שיש לעותרים טענות למשרד החינוך כנגד הרישיון שניתן על ידו להקמת המוסד הפטור, הרי שאין עניינן כלל ועיקר בהליך זה.

9. עניינו של פסק הדין הוא בבית הספר "בית יעקב", וההפליה הפסולה שנהגה בו. הליכי בזיון בית המשפט שיזמו העותרים נועדו להבטיח את יישום פסק הדין בבית הספר. משהובהר לנו כי הפליה זו לא תתקיים עוד בתחומי בית הספר, ומשרד החינוך יפקח על כך – מוצו לכאורה ההליכים בגדרי העתירה הנוכחית (מעבר לצורך בהשלמת הליכי גביית הקנסות שהושתו), ולפיכך אין מקום להוראות אופרטיביות נוספות של בית משפט זה בשלב הנוכחי.

עם זאת, נוכח הזיקה הנחזית שבין הקמת המוסד הפטור לבין הדרכים שבהם נקטו בעבר: המשיב 3, ההורים והמורות כדי לסכל את קיום פסק הדין, כמו גם מתוך מטרה שלא ליתן מכשול לפני עיוור (או בפני אלה הבוחרים בעצימת עיניים) – בכל הכרוך בהפעלת המוסד הפטור ותקצובו – חובה עלינו להעיר מספר הערות בעניין המוסד הפטור, זאת בעקבות ההודעות שקיבלנו. אלה יובאו להלן.

10. הערה ראשונה עניינה בעצם אישורו של המוסד הפטור (סוגייה שברי כי לא תוכל להתברר לעומקה אלא במסגרת עתירה נפרדת, אם תוגש). מחובתנו לציין כי על פני הדברים האישור שניתן יוצר לכאורה חשש, עליו עמדו העותרים בתגובתם, ביחס לאפשרות שהפגיעה בעקרונות היסוד החייבים להתקיים גם במסגרת החינוך המגזרי – נמשכת. נעמוד על הדברים מיד בסמוך.

11. כפי שצינו בפסק הדין, וכעולה מפסיקה קודמת של בית משפט זה – שיטת המשפט בישראל מכירה בזכותם של מגזרי אוכלוסיה שונים לשמור על ייחודיותם ועל סגנונם הדתי והתרבותי כחלק מאופייה הרב-תרבותי של החברה הישראלית, המכבדת גם את השונות ואת הייחודיות ונותנת להן מקום בחייהן של עדות וקהילות (ראו לאחרונה: בג"ץ 7426/08 טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה (לא פורסם, 31.8.2010) (להלן: עניין טבקה); עיינו: פסקה 14 לחוות דעתו של השופט א' א' לוי בפסק הדין). עם זאת, בפסק הדין הבהרנו כדלקמן:

"חשוב להדגיש כי זכותה של קהילה לחינוך מגזרי על בסיס שונות דתית אינה משחררת אותה מחובת השוויון (וראו סעיף 5 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000). על אף שכלל רשאי מגזר מסוים להציב דרישות בנושאים דתיים על מנת להגשים תכליות שעניינן בחינוך דתי ברמה שבה הוא דוגל, אין לטעות בין דרישות אלה לבין דרישות שבסיסן עדתי, וללכת שולל

אחר הכסות הדתית-אידיאולוגית שמנסים להלביש להן”
 (חוות דעתה של השופטת ע' ארבל בפסק הדין; כן ראו:
 פיסקה 15 לחוות דעתו של השופט א' א' לוי בפסק הדין).

נעיר, כי הזכות לשוויון עומדת בצד עקרונות-יסוד נוספים, שעל כל מגזרי החברה לכבדם (לרבות כל מוסד חינוכי, בין אם ממלכתי, “מוכר שאינו רשמי”, או “פטור”). ציות לערכים אלה הוא הדבק, האמור לקשור את הקבוצות השונות בחברה הישראלית ובהקשר זה נאמר בבית משפט זה רק לאחרונה כך:

”בצד כיבוד השונה והייחודי, מטילה השיטה החוקתית חובה על כל מגזרי החברה בלא אבחנה לכבד את עקרונות היסוד של המשטר הדמוקרטי המצויים בתשתית קיומה של המדינה, המחייבים את כל אזרחי ישראל בלא סייג. עקרונות יסוד אלה הם הערכים החוקתיים הבסיסיים של המשטר, הכוללים בתוכם גם את זכויות היסוד של הפרט. ערכים חוקתיים אלה מהווים מכנה משותף, המאחד בין כל חלקי האוכלוסיה, מחבר בין כל המגזרים, וקושר ביניהם בחוליות חיבור המקימות חברה בעלת ערכים בסיסיים המשותפים לכל. עקרונות הזכות לחינוך, הזכות לשוויון, וכבוד הילד כאדם הם מאותם עקרונות יסוד היוצרים את חוליית החיבור בין המגזרים השונים, ההופכת אותם מעדות וקהילות נפרדות – לחברה ולעם” (עניין טבקה, פיסקה 13 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה).

12. הנה כי כן, כאשר משרד החינוך שוקל האם לתת היתר לקיומו של “מוסד פטור” עליו לוודא, בין היתר, כי אין הוא נותן יד להקמת מוסד שמטרתו איננה מימוש הייחודיות דווקא, כי אם להנצחת הפליה, בדרך של הדרת רגליהם של מי שמקימי המוסד רואים בהם כגורם בלתי רצוי, או נחות להם, ותוך הפרה של עקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית. לעניין זה יפים דבריו של השופט א' רובינשטיין בעניין טבקה:

”ברי כי יש להבחין בין מה שהוא הפליה למה שהוא ייחודי לאמיתו, כפי שציינו גם חבריי, ובודאי יש כזה במדינה רבת גוונים כשלנו, בתכנים הלימודיים והדתיים וכדומה. אך לא תיתכן הפליה בשל מוצא עדתי, ולא כל שכן בשל צבע העור, ר”ל; והיודע יבחין בנקל אם רק ירצה - על ההפליה תלוי דגל שחור, וצחנתה נודפת” (סעיף י' לפסק הדין).

13. במהלך שנת הלימודים תש”ע, לאחר פסק הדין, פעלו ההורים של התלמידות שלמדו ב”מגמה החסידית” – להקמת בית ספר “פיראטי”, תוך שהם גורמים לכך שבבית הספר הקיים יוותרו רק הבנות שמוצאן מזרחי. כל זאת הם עשו אגב היתלות

בנימוק דתי, שעליו אמרנו כבר בפסק הדין כי: "נראה שההיתלות ב'נימוק דתי' להפרדה בפועל איננו אלא 'הסוואה' להפליה, והרי אף 'הפליה סמויה' היא בגדר הפליה שאסור לקבלה" (פיסקה 6 לחוות דעתו של השופט ח' מלצר בפסק הדין). לכאורה מציאות זו לא השתנתה בהרבה עתה לאחר שמשרד החינוך אישר הקמתו של מוסד חינוכי חדש לבקשת ההורים של התלמידות שלמדו במגמה החסידית, והפרדתו מבית הספר הקיים. הנה כי כן לא נותר אלא לקוות (ולא לנו לדון בכך בפרוטרוט במסגרת ההליך הנוכחי) כי הטעם שעמד בבסיס החלטתו של משרד החינוך לאישורו של המוסד הפטור – לא בא על מנת להשיג בפועל את המטרה הפסולה שעמדה קודם לכן בבסיס פיצולו הפיזי של בית הספר הקיים לשניים, זו הפעם בדרך חדשה, הנראית גם היא עקלקלה: פיצול בית הספר לשני מוסדות חינוך נפרדים. יש איפוא לצפות כי פיקוחו המובטח של משרד החינוך על המוסד הפטור – יימנע את הישנות המצב שעמד ברקע העתירה (אשר יצאה כאמור כנגד ההתנהלות הפסולה שהתקיימה בבית הספר, לרבות "הסוואת" ההפליה שנהגה בו) ועמדה ביסוד פסק הדין.

14. זה המקום להוסיף כי יש מקום ללמוד כאן מהמשפט המשווה, שדן במצבים דומים. פרשת *Brown* האמריקאית, שאוזכרה בחוות דעתו של השופט ח' מלצר ב-פסק הדין (שם אסר, כידוע, בית המשפט העליון של ארצות הברית, על המשך ההפרדה הגזעית במוסדות החינוך של המדינות השונות), לרבות הליכי האכיפה שבאו בעקבותיה – מוכיחים כי גם מעבר לים חלקים מהרשות המבצעת ומן הציבור מתקשים לפעמים להפנים את החובה לפעול להכרתת נגע ההפליה. הלקחים אותם יש לגזור ממה שקרה בארצות הברית מצביעים על כך שקורה לפרקים שהרואים עצמם מורמים מאחרים – נזקקים לתירוצים שונים כדי להמשיך את ההפליה, והם מנסים לנקוט במהלכים שונים ומשונים כדי לבטל את עיקרון השוויון, כפי שהוא בא לידי ביטוי בהלכה הפסוקה, זאת על דרך של העלאת רעיונות על פיהם בכל זאת: "נפרד יכול להיות שווה". עם זאת מפרשת *Brown* ודומות לה ניתן להסיק, כי ניסיונות סיכול שכאלה – דינם להיכשל לבסוף במדינת חוק, גם אם הדבר קורה בתום הליכים משפטיים ממושכים. ואמנם בידוע הוא שהצדק והשוויון, אף אם הם מתמהמהים לעתים – סופם לנצח (ראו: *Brown v. Board of Education of Topeka* 347 U.S. 483 (1954); *Cooper v. Aaron*, 358 US 1 (1958); *Board of Education of Kiryas Joel Village School District v. Grumet*, 512 U.S. 687 (1994); Nomi Stolzenberg, "Board of Education of Kiryas Joel Village School District v. Grumet: A Religious Group's Quest for its Own Public School" forthcoming in LAW AND RELIGION; ((CASES IN CONTEXT (Gregory Alexander & Eduardo Penalver, eds., 2010)).

15. חשש נוסף הכרוך באישור מוסד פטור כמו זה שאושר כאן, הוא ה"אטומיזציה" של החברה הישראלית. כאשר קבוצת אנשים מבקשת "לשמר את ייחודיותה" בתחום החינוך, אגב הרחקת השוֹנָה מטעמים האסורים על פי סעיף 5 לחוק זכויות התלמיד, הרי שהיא תורמת בפועל לפיצולה של החברה לתת-קהילות, קטנות, נפרדות ומסוגרות. הנה כי כן כשהמדינה מכירה במוסדות חינוך של קבוצות מיעוט מתבדלות שכאלה, הרי שהיא עלולה להקים מכשול בפני גיבושה של החברה כולה. יפים לנושא זה דבריו של כב' השופט ב' אוקון בבית המשפט המחוזי בירושלים בעניין אלקסלטי (פסק דין אליו הפנתה פרקליטות המדינה), שקבע כדלקמן:

"הפיתוי לראות מסגרות ייחודיות כמקדמות את אינטרס הקהילה בחברה רב-תרבותית הוא גדול, אך יש בו משום מלכודת פתאים. דווקא בחברה רב-תרבותית יש לשקוד על קיומן של מסגרות כלליות, רחבות ומגוונות. רק קיומן של מסגרות כאלה יבטיח את הדינמיות החברתית, וימנע יצירתן של כתות, אשר יכרסמו בחברה ויסכנו את עצם קיומה. לא ניתן, לכן, לצאת מן ההנחה כי כל התארגנות קהילתית יכולה לזכות למחסה תחת עיקרון חופש ההתקשרות או קידום ערכים קהילתיים" (עת"מ (י-ם) 1320/03 אלקסלטי נ' עיריית ביתר עילית פ"מ (תשס"ג) 655, 641 (2003)).

הכרה במוסד פטור יכולה שתיעשה רק מקום שבו משרד החינוך מגיע למסקנה כי קיימים שיקולים ענייניים בעלי משקל מספיק, שיש בהם כדי להצדיק את הפגיעה בניסיון ליצירת בסיס ערכי משותף כלשהו, אותו חזו לנגד עיניהם מקימי המדינה (ראו: עניין טבקה, פסקה ב' לחוות דעתו של השופט א' רובינשטיין).

לסיכום הערה זו נדגיש איפוא כי אף שעניינו של ההליך שלפנינו איננו מתמקד בהכרה במוסד הפטור ככזה, הרי שלא ראינו מנוס מלציין את תמיהותנו לגבי מהלכיו האחרונים של משרד החינוך בפרשה.

16. הערה שנייה עניינה בתקצוב המוסד הפטור.

מדיניות משרד החינוך ונהליו – כך טוען המשרד – היא לתקצב מוסדות פטור בשיעור של 55% מתקצוב מוסד חינוך רשמי. במקרה שלפנינו, כפי שעולה מהודעת משרד החינוך – קבוצת ההורים, אשר ביקשה את הכרתו של משרד החינוך במוסד הפטור, הביעה נכונותה לוותר על זכותה הנטענת לתקצוב של אותו מוסד. משרד החינוך הוסיף ומסר כי הוא לא יתקצב את המוסד בשנת הלימודים תשע"א, ואולם הוא ישקול הענקת תקציב למוסד הנ"ל בשנים שלאחר מכן, אם תוגש לו בקשה מתאימה.

המועצה המקומית עמנואל ראתה להדגיש "למען ההגנות", כאמור, כי תשקול בקשות לתמיכה (ולא רק הקצאה של מקרקעין) – למוסד הפטור כבר בימים הקרובים.

עמדות אלה יש בהן כדי להציף את שאלת תקצובו של מוסד פטור בידי המדינה, ולחלופין – על-ידי רשות מקומית, סוגיה שהוגדרה על ידי השופט א' רובינשטיין בעניין טבקה כך: "רוצים את כספי המדינה והרשויות, אך אינם נכונים לדבוק בערכיה החוקתיים הבסיסיים, וסבורים כי הרשות היא 'כספומט'" (שס, בפסקה ב' לחוות דעתו).

כיוון שהדברים חורגים מגדרו הישיר של ההליך שבפנינו – רואים אנו מחובתנו להתייחס בתמציתיות רק להצהרות שהובאו בפנינו בהקשרים אלה, ולו כדי שלא יחשב בהכרח כי שתיקה כהסכמה דמיא.

17. מלכתחילה לא ברור מדוע על המדינה להוסיף להכרה שהיא מעניקה למוסד פטור ככזה (בהתקיים התנאים המצדיקים זאת) – אף סיוע תקציבי כלשהו, ככל שהיא נעדרת סמכות מפורשת לעשות כן בחוק. במיוחד נכונים הדברים כאשר ביחס להשתתפות המדינה בתקצוב מוסדות חינוך מוכרים לא רשמיים נדרש הסדר סטטוטורי מפורש כדי לאפשר את הדבר – במגבלות האמור שם. ראו: סעיף 11א לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (לאחר תיקונו בשנים 2007 ו-2009). יתר על כן, מידה זו של: מכלל הן אתה שומע לאו – נלמדת גם על דרך של קל וחומר – מהוראות חוק מוסדות חינוך תרבותיים יחודיים, תשס"ח-2008, אשר מסדירות השתתפות של המדינה בתקצובו של מוסד חינוך תרבות יחודי, כמשמעו בחוק האמור (כל זאת בכפוף להשגות חוקתיות שיש מי שמעלים לגבי החוק האמור, ואשר נדונות בעתירות אחרות התלויות ועומדות בפני בית משפט זה – ב-בג"צ 3613/10 וב-בג"צ 3752/10).

הנה כי כן לכאורה ניתן לעזור ספקות האם "מדיניות משרד החינוך ונהליו" (כאמור בהודעת המשיב 1) מהווים בסיס מספיק לתקצוב לגבי גוף חינוכי דוגמת מוסד הפטור שבפנינו ודומיו (עיינו גם: בג"צ 4805/07, 6343/07 המרכז לפלורליזם יהודי – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' משרד החינוך (טרם פורסם: 27.7.08)). יתרה מכך, כאשר משרד החינוך התנה את אישורו לקיומו של בית הספר החדש בכך שהמוסד הפטור לא יתוקצב בשנת הלימודים תשע"א – בשלב זה לא ברור מהו השינוי שיהיה בכוחו להצדיק את תקצוב המוסד האמור בשנים שלאחר מכן, בפרט לאחר שההורים המייסדים כאן הודיעו כבר בעבר כי אין הם מבקשים את תמיכת הרשויות, ובלבד

שיוכלו לחנך את בנותיהם כרצונם. ברי כי כל עוד נוקטים ההורים ומשרד החינוך מדיניות של "לא מדובשו ולא מעוקצו" – אין שאלת תקצובו של המוסד הפטור מכספי המדינה עומדת על הפרק. אולם לא מן הנמנע שאם יחליט משרד החינוך לתקצב את המוסד הפטור בהמשך, תוכל שאלה זו לשוב ולהיות מועלית במלוא עוזה, באכסניה המתאימה.

18. בהקשר אחרון זה – הודעתה של המועצה המקומית עמנואל מחייבת אותנו להוסיף ולהעיר, כי אף היא איננה יכולה לכאורה לשמש כמקור לתקצוב המוסד הפטור. במגבלות מסוימות, שאין אנו נדרשים כאן, כמובן, לשאלה אם נתקיימו פה – רשאית המועצה המקומית להעמיד למוסד הפטור קרקע ומבנה לשימוש (עינו לאחורנה: בג"ץ 10907/04 סולודוך נ' עיריית רחובות (לא פורסם, 1.8.2010)). אולם ודאי שאין המועצה המקומית רשאית להעביר כספים, או שווי כסף, מתקציבה למוסד הפטור, בניסיון לעקוף את ההסכמה בדבר היעדר תקצוב, עליה הצהיר משרד החינוך. העברת מקורות כאלה שלא כדין עלולה לגבול בפלילים ואף להביא לחיוב אישי של מי שיהיו אחראים לכך.

19. ראינו לפרט כל האמור לעיל כדי שלא לשים חס וחלילה מכשול לפני עיוורים – ועל מנת לשוב ולהזכיר לכל הגורמים הרלבנטיים שאם הכלי התקציבי הוא אכן אמצעי פיקוח מרכזי על מוסדות החינוך השונים (ראו: פסק הדין ועניין טבקה), אזי ראוי שתתקיים זיקה הדוקה בין: מידת הפיקוח, מידת הבלגנות, ומידת ההזרמה (אם בכלל), ולא נוסף עוד.

20. סוף דבר: הדיון בעתירה אודות גורלו והתנהלותו של בית הספר "בית יעקב" בעמנואל – הסתיים לעת הזו, וכך אף הדיון בבקשות שהונחו בפנינו מכוח פקודת הבזיון. בשים לב לעובדה ששאלות הנוגעות למוסד הפטור ולאישור פעילותו אינן מצויות להלכה בגדרי העתירה הנוכחית – אין מקום לדיון מפורט יותר, או למתן הוראות אופרטיביות נוספות בעניינים אלה, ושאלות אלו ייוותרו, בכפוף להערותינו הראשוניות הנ"ל, לעת מצוא.

חבל עם זאת שהתקווה שהובעה על-ידי הצדדים ורבניהם כי סוכת שלום תיפרש על עמנואל ותושביה ברוח של: יחד שבטי ישראל – טרם התממשה. אולם עדיין לא מאוחר מדי. לפיכך, בהיותנו בעיצומם של הימים הנוראים, אנו קוראים שוב לכל

המעורבים: אמרו ועשו – ראוי איפוא כי הפוגעים יבקשו סליחה ומחילה מאלה שנפגעו על ידם, וכולם יקבלו על עצמם את הציווי: "ואהבת לרעך כמוך".

ניתנה היום, ו' בתשרי התשע"א (14.9.2010).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 08010670_K73.doc מה
מרכז מידע, טל' 02-6593666; אתר אינטרנט, www.court.gov.il